

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. rugsėjo 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Sąjungos finansinių interesų apsauga — Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 — 3 straipsnis — Patraukimas atsakomybėn už pažeidimus — Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondas (EŽŪOGF) — Neteisėtai gautų eksporto grąžinamųjų išmokų išieškojimas — Senaties terminas — Nacionalinėje teisėje numatyto ilgesnio senaties termino taikymas — Bendrojoje teisėje numatytas senaties terminas — Administracinės priemonės ir nuobaudos“

Byloje C-341/13

dėl *Supremo Tribunal Administrativo* (Portugalija) 2013 m. balandžio 17 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. birželio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Cruz & Companhia Lda

prieš

Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas, IP (IFAP)

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai C.G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (pranešėja) ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Cruz & Companhia Lda*, atstovaujamos advokatų P. Sousa Machado ir F. Duarte Geda,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir M. Moreno,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Triantafyllou ir P. Guerra e Andrade,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: portugalų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 340) 3–5 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant byloje *Cruz & Companhia Lda* (toliau – *Cruz & Companhia*) ir *Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas, IP* (Žemės ūkio ir žuvininkystės finansavimo institutas, toliau – ŽŪŽFI) ginčą dėl nurodymo išieškoti sumą, atitinkančią gražinamąsias eksporto išmokas už vyną, kurias 1995 m. mokestiniais metais neteisėtai gavo *Cruz & Companhia*.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 2988/95

- 3 Pagal Reglamento Nr. 2988/95 trečią konstatuojamąją dalį:

„kadangi išsamias šio decentralizuoto administravimo taisykles ir jų taikymo kontrolę reglamentuoja skirtingos konkrečios nuostatos pagal atitinkamą Bendrijos politiką; kadangi [Sąjungos] finansiniams interesams kenkiantys teisės aktai turi būti panaikinti visose srityse“.

- 4 Šio reglamento penktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „kadangi neteisėtą veiką ir jai taikomas administracines priemones bei už ją skiriamas nuobaudas nustato atskirų sektorių taisyklės pagal šį reglamentą“.

- 5 Pagal šio reglamento 1 straipsnį:

„1. Siekiant apsaugoti [Sąjungos] finansinius interesus, šiuo reglamentu nustatomos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už [Sąjungos] teisės aktų pažeidimus.

2. „Pažeidimas“ – tai bet kuris [Sąjungos] teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, dėl kurio [Sąjungos] bendrajam biudžetui ar [jos] valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai [Sąjungos] vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas.“

- 6 Minėto reglamento 3 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Patraukimo atsakomybės senaties terminas – ketveri metai nuo tada, kai buvo padarytas 1 straipsnio 1 dalyje nurodytas pažeidimas. Atskirų sektorių taisyklėse gali būti nustatytas trumpesnis senaties terminas, tačiau ne trumpesnis kaip treji metai.

<...>

Senaties eiga nutrūksta, jeigu kompetentinga institucija imasi bet kokio su pažeidimo tyrimu ar teisiniu nagrinėjimu susijusio veiksmo, apie kurį pranešama atitinkamam asmeniui. Senaties eiga atsinaujina po kiekvieno ją nutraukusio veiksmo.

<...>

3. Valstybės narės išlaiko teisę taikyti ilgesnį laikotarpį, nei <...> numatyta 1 [dalyje].“

7 Pagal Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnį:

„1. Įvykdžius bet kokią pažeidimą, neteisėtai įgyta nauda paprastai panaikinama:

— įpareigojant sumokėti nustatytas sumas arba grąžinti neteisėtai įgytas sumas,

<...>

2. Taikant 1 dalyje nurodytas priemones apsiribojama įgytos naudos panaikinimu ir, jei taip yra numatyta, palūkanomis, kurias galima nustatyti pagal vienodą palūkanų normą.

<...>

4. Šiame straipsnyje numatytos priemonės nelaikomos nuobaudomis.“

8 Šio reglamento 5 straipsnyje nustatyta:

„1. Padarius tyčinius pažeidimus arba pažeidimus dėl aplaidumo gali būti skiriamos šios administracinės nuobaudos:

a) administracinė bauda;

b) reikalavimas sumokėti didesnę sumą negu neteisėtai gautos arba vengiamos mokėti sumos, tam tikrais atvejais pridėjus palūkanas; <...>;

c) visiškai ar dalinai panaikinant Bendrijos taisyklėmis suteiktą naudą, net jeigu ekonominės veiklos vykdytojas neteisėtai pasinaudojo tik dalimi šios naudos;

<...>

g) kitos grynai ekonominės, savo pobūdžiu ir taikymo sritimi lygiavertės nuobaudos, numatytos atskirų sektorių taisyklėse, kurias priėmė Taryba, atsižvelgdama į atitinkamiems sektoriams keliamus konkrečius reikalavimus ir neviršydama Komisijai Tarybos suteiktų įgaliojimų.

2. Nepažeidžiant šio reglamento įsigaliojimo metu galiojusių sektorių taisyklių, už kitus pažeidimus galima skirti tik tokias nuobaudas, kurios nėra lygiavertės baudžiamosioms sankcijoms ir kurios yra numatytos šio straipsnio 1 dalyje, jeigu šios nuobaudos yra būtinos norint užtikrinti teisingą taisyklių taikymą.“

9 Reglamento Nr. 2988/95 11 straipsnyje numatyta, kad jis įsigaliojo 1995 m. gruodžio 26 d.

Reglamentas (EEB) Nr. 729/70

10 1970 m. balandžio 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 729/70 dėl bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo, iš dalies pakeisto 1995 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1287/95 (OL L 125, p. 1, toliau – Reglamentas Nr. 729/70), 1 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondas (toliau – EŽŪOGF) yra Sąjungos bendrojo biudžeto dalis; jame yra du skyriai, būtent garantijų skyrius ir orientavimo skyrius. Minėto straipsnio 2 dalyje buvo numatyta, kad iš garantijų skyriaus finansuojamos grąžinamosios išmokos už eksportą į trečiąsias šalis.

11 Šio reglamento 2 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta:

„Už eksportą į trečiąsias šalis gražinamosios išmokos, kurios buvo skirtos pagal [Sąjungos teisės] taisyklės, taikomas bendro žemės ūkio rinkų organizavimo ribose, finansuojamos pagal 1 straipsnio 2 dalies a punktą.

<...>“

12 Minėto reglamento 4 straipsnis buvo išdėstytas taip:

„1. Kiekviena valstybė narė pateikia Komisijai:

a) informaciją apie institucijas ir įstaigas, kurias ji akreditavo 2 ir 3 straipsniuose minėtoms išlaidoms apmokėti, toliau vadinamas „mokėjimo agentūromis“.

<...>

3. Kiekviena valstybė narė apie mokėjimo agentūras pateikia Komisijai [tam tikrą] informaciją <...>, [susijusią su]: jų pavadinimu ir įstatais, [administracinėmis], apskaitos ir vidaus kontrolės [sąlygomis], kuriomis atliekami mokėjimai [Sąjungos teisės] taisyklėms pagal bendrąją žemės ūkio politiką įgyvendinti, [ir] akreditavimo [dokumentu].

Komisija nedelsiant informuojama apie šių duomenų pasikeitimą.

<...>“

13 Reglamento Nr. 729/70 5 straipsnyje buvo nustatyta tvarka, pagal kurią Komisija pagal sąskaitų apmokėjimo iš EŽŪOGF procedūrą tvirtindavo to paties reglamento 4 straipsnyje numatytų nacionalinių institucijų ir įstaigų skirtą finansavimą ir šiuo tikslu jame, be kita ko, buvo numatyta, kad sprendimas dėl sąskaitų apmokėjimo priimamas atsižvelgus į pateiktų sąskaitų išsamumą, tikslumą ir teisingumą.

14 Šio reglamento 5 straipsnio 2 dalies c punkte buvo numatyta, kad Komisija:

„priima sprendimą dėl išlaidų, kurios nebus finansuojamos, kaip nurodyta 2 ir 3 straipsniuose [kurių Sąjunga nefinansuos pagal 2 ir 3 straipsnius], jeigu ji nustato, kad tokios išlaidos buvo padarytos nesilaikant [Sąjungos teisės] taisyklių.

Prieš priimant sprendimą nefinansuoti, Komisijos patikrinimų rezultatai ir suinteresuotų valstybių narių paaiškinimai pateikiami raštu, vėliau abi šalys stengiasi susitarti dėl veiksmų, kurių reikės imtis.

Nepavykus susitarti, valstybė narė gali prašyti inicijuoti procedūrą, kurios tikslas keturis mėnesius tarpininkauti tarp atitinkamų pozicijų, o šios procedūros rezultatai nurodomi Komisijai siunčiamoje ataskaitoje, kuri ją išnagrinėja prieš priimdama sprendimą nefinansuoti.

Komisija įvertina sumas, kurios nebus finansuojamos, ypač atsižvelgdama į nustatytą taisyklių pažeidimo lygį. Komisija atsižvelgia į pažeidimo pobūdį ir rimtumą bei [Sąjungos] patirtus finansinius nuostolius.

Atsisakymas finansuoti negali apimti išlaidų, padarytų prieš 24 mėnesius iki Komisijos pranešimo raštu apie atitinkamos valstybės narės patikrinimų rezultatus. Tačiau ši nuostata netaikoma finansinėms pasekmėms:

— dėl 8 straipsnio 2 dalyje minimų taisyklių pažeidimų,

— susijusioms su nacionaline pagalba ar pažeidimais, dėl kurių buvo inicijuotos [EB] sutarties 93 ir 169 straipsniuose nustatytos procedūros.“

- 15 Šio reglamento 8 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad valstybės narės, laikydamosi įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintų nacionalinių nuostatų, imasi priemonių įsitikinti, kad iš EŽŪOGF lėšų finansuojamos operacijos yra tikrai atliktos ir atliktos teisingai, užkirsti kelią pažeidimams ir su jais kovoti ir išieškoti sumas, kurios buvo prarastos dėl pažeidimų ar aplaidumo.
- 16 To paties reglamento 8 straipsnio 2 dalyje buvo numatyta, kad neišieškojus visos sumos, Sąjunga prisiima dėl pažeidimų ar aplaidumo atsiradusias finansines pasekmes, išskyrus tas, kurių kilo dėl valstybių narių administracinių institucijų ar įstaigų padarytų pažeidimų ar aplaidumo. Pagal šios nuostatos paskutinę pastraipą „išieškotos sumos sumokamos akredituotoms mokėjimo agentūroms, kurios išskaičiuoja jas iš [EŽŪOGF] finansuojamų išlaidų. Palūkanos už išieškotas ar per vėlai sumokėtas sumas sumokamos [EŽŪOGF]“.

Portugalijos teisė

- 17 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Portugalijos teisėje nenumatytas specifinis senaties terminas, per kurį į Sąjungos biudžetą būtų galima išieškoti šioje valstybėje narėje neteisėtai gautas eksporto grąžinamąsias išmokas. Civilinio kodekso 309 straipsnyje numatytas bendras dvidešimties metų senaties terminas, o šio kodekso 304 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Pasibaigus senaties terminui paramos gavėjas gali atsisakyti grąžinti išmokas arba bet kokiomis priemonėmis priešintis baigusios galioti teisės vykdymui.“

- 18 1992 m. birželio 28 d. Dekretu įstatymu Nr. 155/92 nustatyta valstybės finansų valdymo sistema. Jo 36 straipsnyje numatyta į valstybės išdą grąžintinų valstybės lėšų išieškojimo tvarka.

- 19 Šio dekreto įstatymo 40 straipsnyje nustatyta:

„1 – Reikalauti grąžinti gautas sumas galima per penkerius metus nuo tokių sumų gavimo.

2 – Nurodyto termino eiga nutrūksta arba sustabdoma atsiradus bendram senaties termino eigos nutrūkimo ar sustabdymo pagrindui.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 20 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad *Cruz & Companhia* yra įmonė, kuri verčiasi vyno, degtinės ir iš jų gautų produktų prekyba. Vykdydama savo veiklą ši įmonė kelis kartus per 1995 finansinius metus eksportavo vyną į Angolą už kainą, kuri buvo mažesnė nei ta, už kurią ji būtų šį vyną pardavusi Sąjungos rinkoje. *Cruz & Companhia* pateikė *Instituto Nacional de Garantia Agrária* (Nacionalinis žemės ūkio garantijų institutas, toliau – NŽŪGI) prašymą suteikti eksporto grąžinamąsias išmokas; šiuo tikslu ji pateikė deklaracijas dėl eksporto leidimo.
- 21 2004 m. NŽŪGI pareikalavo, kad *Cruz & Companhia* grąžintų neteisėtai gautas eksporto grąžinamąsias išmokas, konkrečiai – 634 995,78 euro.
- 22 2005 m. NŽŪGI pradėjo teisminę šios skolos išieškojimo iš *Cruz & Companhia* procedūrą.

- 23 2011 m. gruodžio 28 d. sprendimu *Tribunal Administrativo e Fiscal de Viseu* (Vizėjaus administracinis ir mokesčių teismas, Portugalija) atmetė *Cruz & Companhia* skundą dėl skolos išieškojimo procedūros, remdamasis tuo, kad nebuvo pasibaigęs senaties terminas ją pradėti, nes Civilinio kodekso 309 straipsnyje numatytas dvidešimties metų terminas.
- 24 *Cruz & Companhia* dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Supremo Tribunal Administrativo* (Aukščiausiasis Administracinis Teismas). Ji iš esmės remiasi tuo, kad kompetentingai nacionalinei valdžios institucijai pritaikius bendrosios teisės nuostatose numatytą dvidešimties metų senaties terminą siekiant išieškoti per 1995 m. suteiktas vyno eksporto grąžinamąsias išmokas pažeidžiama Sąjungos teisė, kuri tiesiogiai taikoma Portugalijos teisės sistemoje, ir teisinio saugumo, Bendrijos ginčų nediskriminavimo, palyginti su nacionaliniais ginčais, ir proporcingumo principai. Šiuo atžvilgiu *Cruz & Companhia* tvirtina, kad su ja susijusioje byloje turėjo būti taikomas Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje numatytas ketverių metų senaties terminas, nes Portugalijos teisės aktuose nenumatytas specifinis ilgesnis senaties terminas, kaip tai suprantama pagal minėto straipsnio 3 dalį. Savo argumentus ji grindžia, be kita ko, Sprendime *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading* (C-201/10 ir C-202/10, EU:C:2011:282) įtvirtinta praktika.
- 25 Be to, net darant prielaidą, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį galėtų būti taikomas ilgesnis nacionalinėje teisėje nustatytas senaties terminas, *Cruz & Companhia* mano, kad jis turėtų būti penkerių metų, kaip numatyta 1992 m. birželio 28 d. Dekreto įstatymo Nr. 155/92 dėl patraukimo atsakomybėn už pažeidimus, kuriais pakenkiama nacionaliniams Portugalijos Respublikos finansiniams interesams, 40 straipsnyje, nes pagal nediskriminavimo principą draudžiama patraukti atsakomybėn už pažeidimus, kuriais pakenkiama Sąjungos finansiniams interesams, taikant senaties termino, kuris būtų keturis kartus ilgesnis, nei esant analogiškomis nacionalinėms situacijoms taikomas terminas, taisyklę.
- 26 ŽŪŽFI savo ruožtu iš esmės teigia, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnyje numatytas senaties terminas netaikomas numatant administracines priemones, kai patraukiama atsakomybėn už pažeidimus, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 4 straipsnį. Iš tiesų minėtame 3 straipsnyje numatytos su senaties terminu susijusios taisyklės skirtos tik tam, kad būtų patraukiama atsakomybėn tuo atveju, kai norima skirti administracines nuobaudas, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad 2011 m. gruodžio 28 d. *Tribunal Administrativo e Fiscal de Viseu* sprendimas atitinka jo nusistovėjusią praktiką, kurioje numatyta, kad eksporto grąžinamųjų išmokų susigrąžinimo atveju taikomas ne Dekreto įstatymo Nr. 155/92 40 straipsnyje nustatytas senaties terminas, bet Civilinio kodekso 309 straipsnyje numatytas bendras dvidešimties metų terminas.
- 28 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje numatyto senaties termino taikytinumo jo nagrinėjamoje byloje. Konkrečiai kalbant, jam kyla klausimas, ar ši teisės nuostata taikoma ne tik santykiams tarp Sąjungos ir paramą žemės ūkiui administruojančios nacionalinės mokėjimo institucijos, bet ir santykiams tarp tokios mokėjimo institucijos ir paramos, kuri laikoma neteisėtai gauta, gavėjo. Minėtam teismui taip pat kyla klausimas, ar šis ketverių metų senaties terminas taikomas ne tik Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnyje numatytų administracinių nuobaudų, bet ir šio reglamento 4 straipsnyje nurodytų administracinių priemonių atveju.

29 Šiomis aplinkybėmis *Supremo Tribunal Administrativo* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar [Reglamento Nr. 2988/95] 3 straipsnio 1 dalyje numatytas senaties terminas, per kurį galima patraukti atsakomybėn, taikomas tik santykiams tarp Sąjungos ir <...> Sąjungos paramą administruojančios [nacionalinės] mokėjimo institucijos, ar ir santykiams tarp <...> Sąjungos paramą administruojančios [nacionalinės] mokėjimo institucijos ir <...> paramą, kuri laikoma neteisėtai suteikta, gavusio asmens?
2. Jeigu [Reglamento Nr. 2988/95] 3 straipsnio 1 dalyje numatytas senaties terminas taikomas ir santykiams tarp paramą administruojančios [nacionalinės] mokėjimo institucijos ir <...> paramą, kuri laikoma neteisėtai suteikta, gavusio asmens, ar reikia suprasti, kad minėtas terminas taikomas ne tik „administracinių nuobaudų“, kaip jos suprantamos pagal Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnį, atveju, bet ir „administracinių priemonių“, kaip jos suprantamos pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalį, atveju, būtent, kai reikalaujama grąžinti neteisėtai gautą sumą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl atsakymų reikšmės norint priimti sprendimą pagrindinėje byloje

- 30 Savo pastabose Portugalijos vyriausybė teigia, kad pagrindinė byla negali būti aiškinama atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2988/95 nuostatas, nes ginčijamas ne patraukimo administracinėn atsakomybėn senaties terminas, bet sprendimo nurodyti grąžinti pagalbą, kuri *Cruz & Companhia* buvo suteikta neteisėtai, vykdymas, kitaip tariant, skolos išieškojimo procedūra. Taigi, įsiteisėjusio teismo sprendimo, kuriuo įpareigojama grąžinti gautą pagalbą, vykdymo stadijoje nebegalima kelti klausimo dėl šio reglamento 3 straipsnyje numatyto patraukimo atsakomybėn senaties termino. Todėl atsakymai į pateiktus klausimus neturi reikšmės norint priimti sprendimą pagrindinėje byloje.
- 31 Iš tiesų, kaip pabrėžia ši vyriausybė, Reglamente Nr. 2988/95 nenumatytas terminas, per kurį reikėtų įvykdyti nacionalinį sprendimą dėl „administracinės priemonės“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą.
- 32 Primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (sprendimų *Pfleger ir kt.*, C-390/12, EU:C:2014:429, 26 punktas ir *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 27 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 33 Tačiau šioje byloje iš sprendimo, kuriuo teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, aiškiai matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, jog sprendimą priims pripažinęs, kad savo skunde *Cruz & Companhia* tiesiogiai rėmėsi ne skolos išieškojimo senaties terminu, bet „pareiga grąžinti gautas sumas“, atsirandančia iš patraukimo atsakomybėn už konstatuotus pažeidimus. Atsižvelgęs į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikia savo klausimus siekdamas iš esmės nustatyti, kiek Reglamentu Nr. 2988/95 laiko atžvilgiu reglamentuojami administracinės valdžios institucijos veiksmai, skirti neteisėtai iš Sąjungos biudžeto gautos sumos išieškojimo administracinei priemonei nustatyti.

34 Šiomis aplinkybėmis reikia atsakyti į *Supremo Tribunal Administrativo* pateiktus prejudicinius klausimus.

Dėl esmės

Dėl pirmojo klausimo

- 35 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jis taikomas procesui, kurį nacionalinės valdžios institucijos pradeda prieš Sąjungos paramos gavėjus už pažeidimus, kuriuos konstatuoja eksporto grąžinamųjų išmokų iš EŽUOGF mokėjimą administruojanti nacionalinė institucija.
- 36 Šiuo atžvilgiu primintina, kad, vykdamas bendrą žemės ūkio politiką, remiantis Reglamento Nr. 729/70 2 straipsniu pagal šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies a punktą finansuojamos eksporto į trečiąsias šalis grąžinamosios išmokos, suteiktos laikantis Sąjungos teisės normų, reglamentuojančių bendrą žemės ūkio produktų rinkų organizavimą.
- 37 Pagal minėto reglamento 4 straipsnį valstybės narės paskiria institucijas ir įstaigas, kurioms suteikia teisę apmokėti šio reglamento 2 ir 3 straipsniuose nurodytas išlaidas. Pabrėžtina, kad jos turi pateikti Komisijai informaciją, susijusią su administracinėmis ir apskaitos sąlygomis, kuriomis atliekami mokėjimai, nustatyti taikant Sąjungos teisės taisykles, reglamentuojančias bendrą žemės ūkio produktų rinkų organizavimą. Šio reglamento 5 straipsniu reglamentuojama tvarka, kurios laikydamosi šių nacionalinių institucijų ir įstaigų skirtą finansavimą Komisija patvirtina pagal sąskaitų apmokėjimo iš EŽUOGF procedūrą.
- 38 Pagal šio reglamento 8 straipsnį valstybės narės, laikydamosi įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintų nacionalinių nuostatų, imasi priemonių įsitikinti, kad iš EŽUOGF lėšų finansuojamos operacijos yra tikrai atliktos ir atliktos teisingai, užkirsti kelią pažeidimams ir su jais kovoti ir išieškoti sumas, kurios buvo prarastos dėl pažeidimų ar aplaidumo. Neišieškojus visos sumos, Sąjunga prisiima dėl pažeidimų ar aplaidumo atsiradusias finansines pasekmes, išskyrus tas, kurių atsirado dėl valstybių narių administracinių institucijų ar įstaigų padarytų pažeidimų ar jų aplaidumo. Taip išieškotos sumos grąžinamos mokėjimo institucijoms ar įstaigoms ir išskaičiuojamos iš EŽUOGF finansuojamų lėšų.
- 39 Iš šių teisės nuostatų matyti, kad iš principo valstybėms narėms lieka pareiga patraukti atsakomybėn ir pradėti procesą įgyvendinant išskaitymų ir grąžinamųjų išmokų sistemą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Mertens ir kt.*, 178/73–180/73, EU:C:1974:36, 16 punktą) ir kad, kiek tai susiję su šių išimtinių teisių įgyvendinimu, kaip matyti iš pačios Reglamento Nr. 729/70 8 straipsnio 1 dalies, reglamentuojančios valstybių narių atliekamą dėl pažeidimų prarastos sumos išieškojimą, formuluotės, nacionalinėms valdžios institucijoms, kurioms pavesta administruoti Bendrijos žemės ūkio paramos sistemą, numatyta pareiga išieškoti neteisėtai arba nepagrįstai išmokėtas sumas, tačiau šioms institucijoms, veikiančioms Sąjungos vardu ir jos naudai, tokiu atveju nesuteikiama teisė vertinti, ar tikslinga reikalauti grąžinti nepagrįstai ar neteisėtai suteiktas Sąjungos lėšas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *BayWa ir kt.*, 146/81, 192/81 ir 193/81, EU:C:1982:146, 30 punktą).
- 40 Šiuo atžvilgiu pabrėžtina, kad reikalaujamos grąžinti neteisėtai iš Sąjungos biudžeto ūkio subjekto, kaip antai *Cruz & Companhia* pagrindinėje byloje, gautas eksporto grąžinamasis išmokas, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos veikia Sąjungos vardu ir dėl jos biudžeto ir pradeda procesą dėl pažeidimo, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnį, taigi, šios institucijos veikia minėto reglamento taikymo srityje.

41 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą teiktinas toks atsakymas: Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jis taikomas procesui, kurį nacionalinės valdžios institucijos pradeda prieš Sąjungos paramos gavėjus už pažeidimus, kuriuos konstatuoja eksporto gražinamųjų išmokų iš EŽUOGF mokėjimą administruojanti nacionalinė institucija.

Dėl antrojo klausimo

42 Savo antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytas senaties terminas taikomas ne tik patraukiant atsakomybėn už pažeidimus, už kuriuos skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 5 straipsnį, bet ir patraukiant atsakomybėn ir nustatant administracines priemones, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 4 straipsnį.

43 Šiuo atžvilgiu primintina, kad Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 1 dalyje nustatomos „bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už [Sąjungos] teisės aktų pažeidimus“, ir, kaip matyti iš šio reglamento 3 konstatuojamosios dalies, „[siekiant išvengti Sąjungos interesų pažeidimų visose srityse]“ (sprendimų *Handlbauer*, C-278/02, EU:C:2004:388, 31 punktą ir *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, C-278/07–C-280/07, EU:C:2009:38, 20 punktą).

44 Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintas patraukimo atsakomybėn senaties terminas, skaičiuojamas nuo tada, kai padaromas pažeidimas, kuris to paties reglamento 1 straipsnio 2 dalyje apibrėžiamas kaip „bet kuris [Sąjungos] teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmais ar neveikimu, dėl kurio [Sąjungos] bendram biudžetui padaroma žala“ (sprendimų *Handlbauer*, EU:C:2004:388, 32 punktą ir *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 21 punktą).

45 Iš to matyti, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalis taikoma ir pažeidimams, už kuriuos gali būti skirta administracinė nuobauda, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnį, ir pažeidimams, dėl kurių taikoma administracinė priemonė, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 4 straipsnį, t. y. priemonė, kuria siekiama susigrąžinti neteisėtai įgytas sumas ir kuri nelaikoma nuobauda (šiuo klausimu žr. sprendimų *Handlbauer*, EU:C:2004:388, 33 ir 34 punktus ir *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 22 punktą).

46 Vis dėlto, kiek tai susiję su pagrindine byla, reikia išnagrinėti, pirma, ar Reglamentas Nr. 2988/95 taikytinas *ratione temporis*, atsižvelgiant į tai, kad eksporto gražinamosios išmokos, kurias gavo *Cruz & Companhia*, buvo išmokėtos už operacijas, atliktas prieš įsigaliojant šiam reglamentui.

47 Prieš priimdamas Reglamentą Nr. 2988/95 Sąjungos teisės aktų leidėjas nebuvo numatęs jokios senaties termino taisyklės, kuri būtų taikoma išieškant iš ūkio subjektų neteisėtai gautas sumas dėl jų veikimo ar neveikimo, dėl kurio Sąjungos bendrajam biudžetui ar jos valdomiems biudžetams padaroma žala (Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 25 punktą).

48 Todėl prieš priimant šį reglamentą, nesant Sąjungos teisės nuostatų, nacionaliniai teismai bylas dėl pagal Sąjungos teisę neteisėtai sumokėtų sumų išieškojimo turėjo nagrinėti taikydami savo nacionalinę teisę, nepažeisdami Sąjungos teisėje nustatytų apribojimų ta prasme, kad dėl nacionalinėje teisėje numatytų taisyklių nebūtų praktiškai neįmanoma ar pernelyg sunku išieškoti neteisėtą pagalbą ir kad nacionalinės teisės aktai turėjo būti taikomi nediskriminuojant, palyginti su panašiomis nacionalinėms byloms nagrinėti taikomomis procedūromis (žr. Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 26 punktą).

- 49 Priimdamas Reglamentą Nr. 2988/95, ypač jo 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo įtvirtinti bendrą šiai sričiai taikomą senaties termino taisyklę, kuria siekė, pirma, apibrėžti visose valstybėse narėse taikomą minimalų terminą ir, antra, atsisakyti galimybės susigrąžinti iš Sąjungos biudžeto neteisėtai gautas sumas, nuo ginčijamoms išmokoms reikšmingo pažeidimo padarymo praėjus ketveriems metams (Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 27 punktą).
- 50 Taigi, priimdamas Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalį, nepažeisdamas šio straipsnio 3 dalies Sąjungos teisės aktų leidėjas įtvirtino bendrą senaties termino taisyklę, kuria jis savanoriškai iki ketverių metų sumažino laikotarpį, per kurį valstybių narių valdžios institucijos, veikiančios Sąjungos vardu ir dėl jos biudžeto, privalo arba privalėjo išieškoti tokias neteisėtai gautas sumas (Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 29 punktą), išskyrus atvejus, kai procesas pradedamas dėl pačių nacionalinės valdžios institucijų padarytų klaidų ar pažeidimų (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank, C-281/07*, EU:C:2009:6, 22 punktą).
- 51 Kalbant apie skolas, kurios susidarė galiojant nacionalinėje teisėje įtvirtintai senaties taisyklei ir kurioms pagal šią taisyklę taikomas senaties terminas dar nebuvo pasibaigęs, įsigaliojus Reglamentui Nr. 2988/95 pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą tokiai skolai taikomas senaties terminas iš esmės turi baigtis per ketverius metus nuo pažeidimų padarymo dienos (žr. Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 31 punktą).
- 52 Tokiomis aplinkybėmis pagal šią teisės nuostatą bet kuriai sumai, kurią ūkio subjektas neteisėtai gavo padaręs pažeidimą prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 2988/95, taikomas senaties terminas iš principo turi būti laikomas pasibaigusiu, jei per ketverius metus nuo tokio pažeidimo padarymo nesiimta jokie senaties eigą nutraukiančio veiksmo, kuris pagal to paties reglamento 3 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą suprantamas kaip bet koks su šio pažeidimo tyrimu ar teisminiu nagrinėjimu susijęs kompetentingos valdžios institucijos veiksmas, apie kurį pranešama atitinkamam asmeniui (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 32 punktą).
- 53 Iš to matyti, kad tuo atveju, kai pažeidimas padaromas, kaip antai pagrindinėje byloje, 1995 metais, tokiam pažeidimui taikoma ketverių metų senaties termino taisyklė, ir toks senaties terminas, remiantis pastarąja taisykle, baigiasi tam tikrą 1999 m. dieną, nustatomą pagal tikslią pažeidimo padarymo 1995 m. datą; vis dėlto reikia atsižvelgti į Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą valstybėms narėms likusią galimybę numatyti ilgesnius senaties terminus (pagal analogiją žr. Sprendimo *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ir kt.*, EU:C:2009:38, 33 punktą).
- 54 Antra, reikia atsižvelgti į aplinkybę, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalyje Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai numatė, kad valstybės narės gali taikyti ilgesnius senaties terminus, nei šis minimalus minėto 3 straipsnio 1 dalyje numatytas ketverių metų terminas. Iš tiesų teisės aktų leidėjas nesiekė suvienodinti šioje srityje taikytinų terminų, todėl įsigaliojus Reglamentui Nr. 2988/95 valstybės narės neturėtų būti įpareigosotos iki ketverių metų sutrumpinti senaties terminus, kuriuos, nesant ankstesnių šioje srityje galiojančių Sąjungos teisės nuostatų, jos taikė anksčiau (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 25 punktą).
- 55 Taigi, esant Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalyje numatytai galimybei valstybės narės išlaiko didelę diskreciją nustatyti ilgesnius senaties terminus, kuriuos ketina taikyti, kai padaromas Sąjungos finansiniams interesams kenkiantis pažeidimas (sprendimų *Corman*, C-131/10, EU:C:2010:825, 54 punktą ir *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 26 punktą).
- 56 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad ilgesni senaties terminai, kuriuos valstybės narės gali ir toliau taikyti remdamosi Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalimi, gali būti įtvirtinti prieš priimant šį reglamentą galiojusiose bendrosios teisės nuostatose, taigi, tokios valstybės gali taikyti tokius ilgesnius

terminus, kaip numatyta teismų praktikoje, pagal bendrąją nuostatą, numatančią ilgesnį nei ketverių metų senaties terminą, taikomą neteisėtai gautų sumų išieškojimo srityje (Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 29 punktą).

- 57 Žinoma, tokiam ūkio subjektui lengviau nustatyti taikytiną senaties terminą, kai nacionalinės teisės aktų leidėjas jį įtvirtina nuostatoje, kuri specialiai taikoma atitinkamai sričiai. Tačiau jeigu srityje, kaip antai neteisėtai, padarant žalos Sąjungos biudžetui, gautų eksporto grąžinamųjų išmokų susigrąžinimo srityje, tokia speciali nuostata neįtvirtinta, pagal teisinio saugumo principą iš esmės nedraudžiama taikyti bendrą senaties terminą, numatytą civilinės teisės nuostatoje, kuris yra ilgesnis nei ketverių metų terminas, numatytas Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 33 punktą).
- 58 Tačiau tokiu taikymu laikomasi teisinio saugumo principo, tik jeigu tokio taikymo pagrindais buvo galima tikėtis. Šiuo atžvilgiu primintina, kad Teisingumo Teismas, gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, neprivalo konstatuoti tokios teismų praktikos buvimo ar nebuvimo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 34 punktą).
- 59 Be to, kai taikomas nacionalinėje teisėje numatytas ilgesnis senaties terminas, kaip antai minimas Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalyje, siekiant patraukti atsakomybėn už pažeidimus, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą, toks terminas privalo akivaizdžiai neviršyti to, kas yra būtina Sąjungos finansinių interesų apsaugos tikslui pasiekti (šiuo klausimu žr. sprendimų *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, 79 punktą ir *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 38 punktą).
- 60 Žinoma, pirma, neatmestina tai, kad civilinės teisės nuostatoje numatytas dvidešimties metų senaties terminas gali būti būtinas ir proporcingas, ypač kalbant apie privačių asmenų ginčus, atsižvelgiant į šia nuostata siekiamą tikslą, kuri nustatė nacionalinės teisės aktų leidėjas (pagal analogiją žr. Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 41 punktą). Antra, atsižvelgiant į tikslą apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, pažymėtina, kad taikant aptariamą valstybės narės civilinės teisės nuostatoje numatytą dešimties metų senaties terminą nepažeidžiamas proporcingumo principas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Corman*, EU:C:2010:825, 24, 31 ir 49 punktus).
- 61 Tačiau Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, atsižvelgiant į šį tikslą, dėl kurio Sąjungos teisės aktų leidėjas manė, jog ketverių ar net trejų metų senaties terminas pats savaime yra pakankamai ilgas, kad nacionalinės valdžios institucijos galėtų patraukti atsakomybėn asmenis už pažeidimus, kenkiančius Sąjungos finansiniams interesams ir dėl kurių gali būti imamos tokios priemonių, kaip neteisėtai gautų sumų išieškojimas, minėtoms valdžios institucijoms suteikiant trisdešimties metų terminą viršijama tai, kas yra būtina rūpestingai administracijai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 43 punktą).
- 62 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pabrėžė, kad tokia administracija privalo laikytis bendros rūpestingumo pareigos tikrindama savo pačios atliktus mokėjimus iš Sąjungos biudžeto, nes valstybės narės privalo laikytis bendros rūpestingumo pareigos, numatytos ES 4 straipsnio 3 dalyje, kuria jos įpareigojamos nedelsiant imtis visų priemonių tokiems pažeidimams pašalinti. Taigi, pripažįstant valstybėms narėms galimybę suteikti tokiai administracijai daug ilgesnį terminą, nei numatytas Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje, tam tikra prasme gali būti skatinamas nacionalinių valdžios institucijų neveiklumas nagrinėjant „pažeidimus“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnį, taip sukeliant ūkio subjektams, viena vertus, ilgalaikį teisinį neaiškumą ir, kita vertus, riziką, kad tokio termino pabaigoje nebebus įmanoma pateikti nagrinėjamų operacijų teisėtumo įrodymų (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 44 ir 45 punktus).
- 63 Šios išvados tinka ir tuo atveju, kai, siekiant patraukti atsakomybėn už pažeidimą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnį, taikomas civilinės teisės nuostatoje numatytas dvidešimties metų senaties terminas. Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad, jei ketverių metų senaties terminas

atrodo pernelyg trumpas, tam, kad nacionalinės valdžios institucijos galėtų patraukti atsakomybėn už tam tikra prasme sudėtingus pažeidimus, nacionalinės teisės aktų leidėjas, pasinaudodamas minėto straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe, visada gali įtvirtinti ilgesnį senaties terminą numatančią nuostatą, kaip antai Dekreto Įstatymo Nr. 155/92 40 straipsnį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ze Fu Fleischhandel ir Vion Trading*, EU:C:2011:282, 46 punktą).

- 64 Vis dėlto pabrėžtina, kad nesant tokios teisės nuostatos, laikantis šio sprendimo 53 punkte nurodytos teismo praktikos, reikia manyti, kad pažeidimų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, senaties terminas yra ketveri metai; toks terminas pradedamas skaičiuoti nuo tokių pažeidimų padarymo dienos, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje numatytus senaties termino eigą nutraukiančius veiksmus ir laikantis minėto 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje įtvirtinto maksimalaus laikotarpio.
- 65 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą teiktinas toks atsakymas: Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytas senaties terminas taikomas ne tik patraukiant atsakomybėn už pažeidimus, už kuriuos skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 5 straipsnį, bet ir patraukiant atsakomybėn ir nustatant administracines priemones, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 4 straipsnį. Nors to paties reglamento 3 straipsnio 3 dalimi valstybėms narėms suteikiama galimybė taikyti senaties terminus, kurie būtų ilgesni, nei šio straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyti ketverių ar trejų metų senaties terminai, ir kurie būtų nustatyti bendrosios teisės nuostatose, priimtose prieš priimant minėtą reglamentą, konstatuotina, kad taikant dvidešimties metų senaties terminą viršijama tai, kas būtina norint pasiekti tikslą apsaugoti Sąjungos finansinius interesus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 66 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 3 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jis taikomas procesui, kurį nacionalinės valdžios institucijos pradeda prieš Sąjungos paramos gavėjus už pažeidimus, kuriuos konstatuoja eksporto grąžinamųjų išmokų iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) mokėjimą administruojanti nacionalinė institucija.
2. Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytas senaties terminas taikomas ne tik patraukiant atsakomybėn už pažeidimus, už kuriuos skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 5 straipsnį, bet ir patraukiant atsakomybėn ir nustatant administracines priemones, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 4 straipsnį. Nors to paties reglamento 3 straipsnio 3 dalimi valstybėms narėms suteikiama galimybė taikyti senaties terminus, kurie būtų ilgesni, nei šio straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyti ketverių ar trejų metų senaties terminai, ir kurie būtų nustatyti bendrosios teisės nuostatose, priimtose prieš priimant minėtą reglamentą, konstatuotina, kad taikant dvidešimties metų senaties terminą viršijama tai, kas būtina norint pasiekti tikslą apsaugoti Sąjungos finansinius interesus.

Parašai.